

"DAİMA TUTKUyla, DAİMA."

STEFAN

ZWEIG

KARMAŞIK
DUYGULAR

3. BASKI
Çeviri: Regaip Minareci

♥ can
modern

STEFAN ZWEIG
KARMAŞIK
DUYGULAR

Can Modern

Karmaşık Duygular, Stefan Zweig

Almanca aslından çeviren: Regaip Minareci

Verwirrung der Gefühle

İlk baskı: Insel-Verlag, 1927

Bu çeviride kaynak alınan basım: S. Fischer Verlag, 1996.

© 2020, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2020

3. basım: Temmuz 2023, İstanbul

Bu kitabın 3. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Şirin Etik

Editör: Şebnem Sunar

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: İmak Ofset Basım Yayın Anonim Şti.

Akçaburgaz Mah. 137. SK. No:12

Esenyurt, İstanbul

Sertifika No: 71320

ISBN 978-975-07-3941-5

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

STEFAN ZWEIG
KARMAŞIK
DUYGULAR

UZUN ÖYKÜ

Almanca aslından çeviren

Regaip Minareci

Stefan Zweig'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Dünün Dünyası, 1985

Amok Koşucusu, 1990

Yarının Tarihi, 1991

Lyon'da Düşün, 1992

İnsanlığın Yıldızının Parladığı Anlar,
1995

Günlükler, 1997

Satranç, 1997

Değişim Rüzgârı, 1998

Marie Antoinette, 2006

Sabırsız Yürek, 2006

Joseph Fouché, 2007

Rotterdamlı Erasmus, 2008

Balzac, 2009

Macellan, 2010

Hayatın Mucizeleri, 2011

Montaigne, 2012

*Vicdan Zorbalığa Karşı ya da
Castellio Calvin'e*, 2014

*Üç Usta: Balzac, Dickens,
Dostoyevski*, 2015

Mary Stuart, 2016

*Şeytanla Savaş: Hölderlin, Kleist,
Nietzsche*, 2017

*Bilinmeyen Bir Kadının Mektubu - Bir
Kadının Hayatından 24 Saat*, 2017

*Kendi Hayatını Yazan Üç Yazar:
Casanova, Stendhal, Tolstoy*, 2017

O muydu?, 2018

Bir Kalbin Çöküşü, 2018

Olağanüstü Bir Gece, 2019

*Émile Verhaeren: Modern Bir Şairin
Portresi*, 2019

Karmaşık Duygular, 2020

Brezilya, 2020

Rahel Tanrı'yla Hesaplaşıyor, 2020

STEFAN ZWEIG, 1881'de Viyana'da doğdu. Avusturya, Fransa ve Almanya'da öğrenim gördü. Savaş karşıtı kişiliğiyle dikkat çekti. 1919-1934 yılları arasında Salzburg'da yaşadı, Nazilerin baskısı yüzünden Salzburg'u terk etmek zorunda kaldı. 1938'de İngiltere'ye, 1939'da New York'a gitti, birkaç ay sonra da Brezilya'ya yerleşti. Önceleri Verlaine, Baudelaire ve Verhaeren çevirileriyle tanındı, ilk şiirlerini ise 1901'de yayımladı. Çok sayıda deneme, öykü, uzun öykünün yanı sıra büyük bir ustalıkla kaleme aldığı yaşamöyküleriyle de ünlüdür. Psikolojiye ve Freud'un öğretisine duyduğu yoğun ilgi, Zweig'in derin karakter incelemelerinde ifade bulur. Özellikle tarihsel karakterler üzerine yazdığı yorumlar ve yaşamöyküleri, psikolojik çözümler bakımından son derece zengindir. Zweig, Avrupa'nın içine düştüğü siyasi duruma dayanarak 1942'de Brezilya'da karısıyla birlikte intihar etti.

REGAİP MİNARECİ, 1955'te İstanbul'da doğdu. Münih'te geçen lise ve üniversite yıllarının ardından 1977'de Hürriyet Grubu'nda çevirmen olarak çalışma hayatına atıldı. Hürriyet Dergi Grubu, Milliyet Dergi Grubu, *Güneş*, *Tercüman* ve *Doğan Kitap*'ta editör, yazarları müdürü, yayın yönetmeni ve yayın koordinatörü olarak uzun yıllar idari görevlerde bulundu. Önceleri gazeteciliğin yanı sıra sürdürdüğü edebiyat çevirmenliğine tam zamanlı olarak devam ediyor.

ÖZEL DANIŞMAN R.V.D.'NİN KİŞİSEL KAYITLARI

Fakülteadaki öğrencilerim ve çalışma arkadaşlarım bana bir şıklık yapmışlar: Altmışıncı doğum günüm ve akademik çalışmalarımın otuzuncu yılı münasebetiyle filologların bana ithaf ettiği, özenle ciltletip merasimle sundukları kutlama kitabının ilk kopyası önümde duruyor. Gerçek bir biyografi olmuş; bibliyografik bir çabayla kâğıt mezarından çıkarılmadık en ufak bir makale, tek bir tören konuşması, herhangi bir bilimsel yıllıkta yer almış önemsiz bir eleştiri bile kalmamış –tüm mesleki sürecim anlaşılır bir biçimde, mükemmel temizlenmiş bir merdiven misali basamak basamak günümüze kadar inşa edilmiş– bu duygulandıran titizlik karşısında mutluluk duymamak gerçekten nankörlük olurdu. Benim yıpranmış ve kaybolmuş sandığım şeyler, bu fotoğrafta birleşmiş ve düzenlenmiş halde geri döndü: Hayır, inkâr edemem, yaşlı bir adam olarak bu sayfalara tıpkı vaktiyle öğretmenlerinden aldığı, bilime olan yatkınlığını ve isteğini ilk kez belgeleyen karneye bakan öğrencinin gururuyla baktım.

Ama şu var: Büyük gayretle hazırlanmış iki yüz sayfayı çevirip düşünsel yansıma ile göz göze geldiğimde gülümsemeden edemedim. Yaşamım gerçekten bu muydu? Biyografimi yazan kişinin kâğıt üzerinde güzelce düzenlediği gibi ilk saatinden bugüne kadar rahat ve hede-

fi belli dönemeçlerden geçerek mi ilerlemişti? Kendi sesimi ilk kez bir gramofonun içinden duyduğumda da aynen böyle olmuşum: Önce hiç tanımamışım; tabii ki benim sesimdi, ancak adeta kanımdan ve varlığımın iç kabuğundan duyduğum değil, başkalarının algıladığı halileydi. Böylece ömrümü insanları eserlerine göre tasvir etmeye ve onların dünyalarının tinsel örgüsünü somutlaştırmaya adanmış biri olarak her kaderde mizacın asıl özünün, her şeyin oradan aktığı canlı hücrenin nasıl ulaşılmaz olduğunun tam da kendi yaşadıklarım üzerinden farkına varmışım. Sayısız anlar yaşarız ama tek, bir tek an vardır ki bütün iç dünyamızı galeyana getirir (Stendhal tarif etmiştir bu ânı); o anda, bütün özsularla doyurulmuş içsel çiçek, yıldırım hızıyla kapanıp kristalleşir – dölllenme ânı gibi, yaşamın sınımsız göğsünde gizlenmiş sihirli bir an gibi; görülmez, dokunulmaz, hissedilmez, yaşanmış eşsiz bir sır. Tinin cebri hesaplayamaz onu, simyanın önsezisi tahmin edemez, kişinin kendi duygularının bile onu yakaladığı enderdir.

Söz konusu kitabın, yaşam yolculuğum sırasındaki ruhsal gelişimimin en gizli sırlarından haberi yoktu: Bu yüzden gülümsemeden edememişim. İçinde yazan her şey doğru, gelgelelim öz eksik. Beni yalnızca tarif ediyor ama anlatmıyor. Benden söz ediyor yalnızca ama beni ortaya koymuyor. Özenle toplanmış kayıtlar, iki yüz ad içeriyor – gelgelelim bütün yaratıcı esinlerin kaynağı olan kişi yok; yazgımı belirleyen ve şimdi beni çifte güçle yeniden gençliğime çağırın adamın adı yok. Herkes ten söz edilmiş ama sadece bana dilimi kazandıran ve onun soluğuyla konuştuğum kişi atlanmış: Bu yüreksiz gizlemenin suç olduğunu hissediyorum ansızın. Yaşamım boyunca insanların tasvirlerini yaptım, günümüzde mevcut olmaları adına yüzyıllar öncesinde kalmış şahısları dirilttim ama bende en mevcut olanı hiçbir zaman

düşünmedim: Böylece ona, sevgili hayale, çoktan göçüp gitmiş birine, yeniden benimle konuşsun ve yaşlanmakta olan benim yanımda olsun diye, Homeros'un zamanında olduğu üzere, içmesi için kendi kanımı sunmak istiyorum. Aşikâr olanların yanına ketum bir yaprak, bilge kitabın yanına duygusal bir itiraf eklemek ve onun hatırı için kendime gençliğimin hakikatini anlatmak istiyorum.

Başlamadan önce, yaşamımı canlandırdığını savunan kitabın sayfalarını bir kez daha karıştırıyorum. Ve yine gülümsemeden edemiyorum. Seçtikleri yanlış girişle, mizacımın gerçek derinlerine nasıl ulaşmayı düşünmüşler acaba? İlk adımları bile yanlış! İyi niyetli bir okul arkadaşım –ki bugün o da özel danışman– beşeri bilimlere henüz lisedeyken gösterdiğim tutkuyla bütün liseli arkadaşlarımın arasında sivrildiğime dair saçmalamış. Yanlış hatırlıyorsun sevgili özel danışman! Hümanizme dair her şey, beni köpürten, dişlerimi sıkarak zor katlandığım bir zorunluluktur. O Kuzey Almanya kasabasında özellikle okul müdürünün oğlu olarak, eğitimle daima geçim sağlama yolu olarak uğraşıldığını baba evinden gördüğüm için filolojinin her türünden çocukluğumdan beri nefret ederdim: Ama bilindiği üzere doğa, yaratıcılığı korumak adına mistik görevine uygun olarak çocuğun babasının eğilimine karşı tepkili olmasını sağlar. Gücsüz ve kendi halinde bir vâris ve bir nesilden diğerine sıradan bir devamlılık ve sürdürme aktarılсын istemez: Aynı yapıdaki insanların arasına önce daima bir karşıtlık sokar ve ancak zahmetli ve verimli dolambaçlı yollar aşıldıktan sonra ana babanın izinden gidilmesine nihayet izin verir. Babamın sürekli yücelttiği bilim, benim anlayışıma göre kavramlarla ukalalık etmekten öteye gitmiyordu; babam klasik eserleri örnek verip övdükçe ben hepsini didaktik ve bu yüzden nefret edilesi bir şey olarak algılıyordum. Çev-

rem kitaplarla sarılıydı ama kitapları küçümsüyordum; babam beni sürekli düşünsel alana doğru ittikçe, yazıyla aktarılmış her türlü bilgiye karşı öfke duyuyordum; hal böyle olunca lise olgunluk sınavını nice mücadelelerden sonra güçbela başarmamın ve hangi türüne olursa olsun eğitime devam etmeye şiddetle karşı çıkmamın şaşılacak bir yanı yoktu. Subay, denizci ya da mühendis olmak istiyordum; gelgelelim bu mesleklerin hiçbirine karşı ciddi bir eğilimim yoktu aslında. Sırf kâğıda yazılı şeylere ve bilimin didaktikliğine duyduğum tiksintiden dolayı, akademik değil pratik mesleklere karşı istekliydim. Ne var ki babam üniversiteyle ilgili her şeye duyduğu derin saygı yüzünden akademik bir eğitim almam konusunda ısrarcı davrandı, ben de ona sadece hafifletici bir yol olarak klasik filoloji yerine İngiliz filolojisini seçmeyi kabul ettirmeyi başardım. (Bu ikilemlili çözüme sonunda katlanmamın ardında denizcilikte kullanılan bu dili öğrenerek delice arzuladığım denizcilik kariyerine daha kolay kayabileceğime dair gizli bir maksat yatıyordu.)

Bu yüzden söz konusu biyografimde dostça bulunmuş şu iddiadan daha yanlış bir şey olamaz: Berlin’de okuduğum ilk sömestrda değerli profesörlerin kılavuzluğu sayesinde filoloji biliminin temellerini edinmiştim – benim çılgınca özgürlük tutkum o yıllarda öğretim üyelerinden ve doçentlerden ne anlardı! Amfiye hızlıca girdiğim daha ilk anda içerideki küflü hava beni boğmuş, papaz vaazını andıran monoton ve tumturaklı ders öylesine uykumu getirmişti ki başımı sıraya yaslayıp uyuklamak için kendimi zor tutmuştum – şükür ki kaçıp kurtulduğumu sandığım okuldu yine orası; sınıfı, aşırı yüksek kürsüsü ve kılı kırk yaran ayrıntı düşkünlüğüyle istemsizce beraberimde sürüklemiştim: Özel danışmanın hafifçe araladığı dudaklarının arasından kum akıyormuş gibi hissettim elimde olmadan, çünkü yıpranmış

not defterindeki sözcükler böylesine öğütölmüş böylesine tekdüze biçimde gergin ortamın içine akmaktaydı. Lise öğrencisiyken bile hissettiğim, umursamaz ellerin mevtanın üzerinde incelercesine dolaşıp durduğu o tinsel morga düşmüş olma kaygısı, çoktan antika olmuş bir Aleksandrinciliğin,¹ işte bu çalışma salonunda ürkütücü bir biçimde yinelenmişti – bu güçlölkle katlandığım ders-ten çıkıp kentin, o günlerin Berlin'inin sokaklarına açıldığında bu önleyici içgüdü iyice yoğunlaşmıştı; kendi büyümesine kendi de şaşırarak kent, apansız fıskıran delikanlılığıyla dolup taşıyor, bütün taşlarından ve sokaklarından ışık saçıyordu, nabız gibi atan ateşli hızını karşı koyulamaz biçimde herkese dayatıyordu ve katlanan hırsıyla bu hızı benim yeni yeni fark ettiğim kendi delikanlılığımın sarhoşluğuna çok benziyordu. İkimiz de, o da ben de Protestan tarzı baskıcı ve kapalı tutuculuktan bir anda ortaya çıkmış, güç ve olanaklarla dolu yepyeni bir coşkuya çarçabuk teslim olmuştuk – ikimiz de, kent ve iştahtı dinmeyen bir delikanlı olarak ben, huzursuzluk ve sabırsızlık yüklü bir dinamo gibi titreşiyorduk. Berlin'i bir daha o günlerdeki kadar anlayıp sevmedim hiç, çünkü içimdeki her hücre, tıpkı bu kovanından taşan sımsıcak insanlar gibi derhal çoğalmak istiyordu – o kudretli gençliğin sabırsızlığı, bu ateşli devasa dişinin seğiren kucağından, bu sabırsız, güç fıskıran kentten başka nerede böylesine boşalabilirdi? Beni koparırcasına tek hamleyle kendine doğru çekti, ben de kendimi içine attım, damarlarına kadar indim, taştan ama yine de sıcacık bedenini merak ve telaş içinde dolaştım – sabahın erken saatlerinden gece yarısına kadar sokak sokak dolandım, göllere kadar gittim, gizli saklı yerlerinin altını üstüne getirdim:

1. Altı uzun ve altı kısa heceden oluşan Aleksandrin dizesi kastediliyor. (Y.N.)

Dikkatimi öğrenimime vermek yerine araştırıp bilgi edinmenin hayat dolu macerasının bağına attım kendimi. Bu taşkınlık içinde mizacıma yalnızca bir özelliğine boyun eğiyordum elbette: Çocukluğumdan beri aynı anda farklı şeyler yapamaz, başka uğraşlara karşı hemen duygusal körlük içine girerim; içimde daima ve her yerde dosdoğru öne çıkan o tek bir güdü olur; bugün bile çalışırken kendimi bir soruna genelde öylesine bir aşırılıkla kaptırırım ki sonuncu, en sonuncu iliğini dişlerimin arasında hissetmeden peşini bırakmam.

O günlerde Berlin’de yaşadığım özgürlük duygusu öylesine karşı konulamaz bir sarhoşluğa dönüşmüştü ki ders sırasında kısa süreliğine de olsa kapalı yerde kalmaya, hatta kendi odamın etrafımı kuşatmasına bile katlanamıyordum: Ucunda macera olmayan her şey bana zaman kaybı gibi geliyordu. Yularından henüz kurtulmuş, ağzı süt kokan taşra delikanlısı, alabildiğine erkeksi, geçinmek için var gücüyle çabalıyordu: Bir ders çalışma grubuna girmiştım, aslında ürkek olan mizacıma atılgan, coşkulu, yırtık gibi göstermeye çalışıyordum; daha ortama alışalı sekiz gün bile olmadan büyükşehirli Büyük Almanya¹ yanlısını oynuyordum; kahvehane köşelerinde tam bir *miles gloriosus*² gibi yayılıp oturmayı, kaykılmayı baş döndürücü bir hızla öğrenmişim. Delikanlılık konusuna elbette kadınlar da dahildi –daha doğrusu, öğrenci küstahlığı içindeki adıyla karılar– ve göze çarpmak kadar yakı-

1. 19. yüzyılda ortaya çıkan ve Alman birliğinin hangi ulus devlet önderliğinde kurulacağına dair tartışmayı tanımlayan Alman Sorunu’nun taraflarından biri. Buna göre Büyük Almanya yanlıları, ulusal birliğin Katolik Avusturya önderliğinde kurulmasını talep eden çözüme destek verirler. Büyük Almanya’nın karşısında, ulusal birliğin Avusturya olmaksızın, Protestan Prusya önderliğinde kurulması gerektiğini iddia eden Küçük Almanya çözümü yer alır. (Y.N.)

2. (Lat.) Palavracı asker. Romalı oyun yazarı Plautus’un aynı adlı komedyasında bir tip. (Ç.N.).

şıklı bir genç oluşum bu noktada işime yarıyordu. Uzun boylu ve zayıftım, denizden gelen bronzluk bütün canlılığıyla yanaklarıma vurmuştu, her hareketimle sportmen bir kıvraklığa sahiptim ve bizi her pazar av peşinde Halensee ve Hundekühle (buralar o zaman kent merkezinin çok dışında kalıyordu) semtlerindeki dans lokallerine götüren, kapalı evlerde çiroz gibi kurumuş bakkal çırağı kıklıklı oğlanların arasında işim çok kolaydı. Çok geçmeden saman sarısı saçlı, sütbeyazı tenli Mecklenburg’lu bir hizmetçiyi dansın ateşiyle, kız tam tatilden evine dönmek üzereyken odama atmıştım; arkasından Tietz Mağazası’nda çorap satan huzursuz, heyecanlı Poznan’lı küçük Yahudi kızı gelmişti – bunlar ciddiye almadığım, hızlıca üniversite arkadaşlarıma aktardığım ucuz avlardı çoğunlukla. Kazanmanın bu beklenmedik hafifliğinin içinde dünün ürkek liselisini coşturan bir sürpriz gizliydi – bu ucuz başarılar, pervasızlığımı artırıyor, sokakları artık yalnızca bu tamamen gelişigüzel, sadece sportif amaçlı maceraların avlanma alanı olarak görüyordum. Bir gün böyle güzel bir kızın peşinden giderken Unter den Linden Bulvarı’nda –ve gerçekten tesadüfen– üniversitenin önüne geldiğimde, kaç zamandır bu saygın eşikten içeri adımımı atmadığımı düşününce kendimi tutamayıp güldüm. Ruhumu dolduran haşarılıkla, kafa dengi bir arkadaşımınla birlikte içeri girdim, daha kapıyı açar açmaz inanılmaz gülünç bir sahneyle karşılaştık; sıraların üzerine eğilmiş, not tutan yüz elli sırt, ilahi okurcasına orada duran beyaz sakallının sıkıcı konuşması eşliğinde hep birlikte dua eder gibiydi. Fersiz laf sağanağının çalışanların omuzlarından süzülmeyi sürdürmesi için kapıyı hemen çektim ve yoldaşımınla birlikte kendimizi coşku içinde güneşli bulvara attık. Genç bir insanın zamanını benim o aylarda yaptığımdan daha aptalca geçirmemiş olacağını düşünürüm bazen. Tek bir kitap okumuyordum; ağzımdan aklı başında bir

söz çıkmadığından, aklımdan doğru düzgün bir düşünce geçmediğinden de kuşku yok – sırf yeninin ve o güne dek yasak olanın yakıcılığını yeni uyanmış bedenimde daha şiddetli hissedebilmek için kültürel ortamlardan içgüdüsel olarak kaçıyordum. Gerçi bu kendi suyunda sarhoş olma ve kendine zarar verme durumu bir şekilde her güçlü ve ani özgürleşen gençliğin doğasının bir parçası olabilir – ama benim bu aşırı düşkünlüğüm, böylesi bir aylaklığı tehlikeli bir yola sokuyordu ve ani gelen bir rastlantı eğer içsel düşüşümün hızını kesmeseydi, çok büyük bir olasılıkla her şeyi savsaklamış halde ya da en azından duygusal bir körelme içinde çöküp giderdim.

Bu rastlantı –bugün buna minnetle şanslı bir rastlantı diyorum– babamın beklenmedik bir şekilde müdürler toplantısı için bir günlüğüne Berlin’e, bakanlığa çağırılmasıydı. O da profesyonel bir eğitimci olarak geleceğini haber vermemiş ve bu fırsatı, hiçbir şeyden habirim olmadan gidişatımı sınamak, beni suçüstü yakalamak için değerlendirmişti. Bu baskını mükemmel bir şekilde başarıya ulaştırmıştı. O akşam kentin kuzeyindeki berbat öğrenci odamda –giriş, ev sahibesinin bir perdeyle bölünmüş mutfağından yapılıyordu– bir kıızı son derece samimi bir şekilde ağırladığım sırada sertçe kapıya vuruldu. Bir arkadaşımın geldiğini sanarak, “Müsait değilim,” diye kızgın bir sesle söylendim. Ancak kısa bir aradan sonra kapıya yeniden vuruldu, sonra bir daha ve aşikâr bir sabırsızlıkla üçüncü bir kez daha. Öfkeyle fırlayıp pantolonumu giydim, densizi iyice paylayacaktım, gömlek düğmelerimin yarısını ilikleyememiştim, pantolon askılarım sarkmış sallanıyordu, ayaklarım çıplaktı; kapıyı sertçe açtım ve karanlık holde babamın silüetini fark eder etmez beynimden vurulmuşu döndüm. Gölgele arasında yüzünü değil de yansımayla parlayan gözlük camlarını seçebilmişim ancak. Ama gölgedeki görüntü-

sü bile, hazırladığım küstah sözlerimin sert bir kılçık gibi boğazıma saplanıp kalmasına yetmişti: Bir an sersemlemiş halde kalakaldım. Ardından –o korkunç an!– küçülerek babama odamı toparlayana kadar birkaç dakika mutfakta beklemesini rica ettim. Dediğim gibi: Yüzünü görmemiştim ama anladığımı hissetmiştim. Suskunluğundan, sakıngan tavrından, bana elini uzatmadan yüzünde iğrenircesine bir ifadeyle mutfaktaki perdenin arkasına geçmesinden hissetmiştim. Kızı yataktan kaldırıp giydirmeye ve istemeden de olsa bize kulak veren babamın önünden geçirip evden çıkarıncaya kadar, yaşlı adam ısıtılmış kahve ve havuç kokuları yayan dökme ocağın başında on dakika boyunca ayakta beklemek zorunda kalmıştı ve bu on dakika benim için olduğu kadar babam için de alçaltıcıydı. Babam kızın ayak seslerini duymuş, o telaşla kaçarken perdenin eteklerinin hava akımında havalandığını görmüştü; bense yaşlı adamı saklandığı rençide edici yerden hâlâ çıkaramıyordum: Çünkü öncesinde yatağın aşikâr dağınıklığının giderilmesi gerekiyordu. Babamın karşısına ancak bu işin ardından çıkabildim; hayatımda hiç bu kadar utanmamıştım.

Babam o zor koşulda iyi bir duruş sergilemişti, ona bu yüzden bugün bile içten içe şükran duyarım. Çünkü çoktan göçmüş olan adamı her anmak istediğimde onu sadece hata düzelten makine, sürekli söylenen, titizlik hastası okul tutkunu diye küçümsemeyi seven öğrenci bakış açısıyla görmeyi reddediyorum, aksine yaşlı bir adam olarak derinden tiksindiği halde kendini tutup hiç sesini çıkarmadan havası boğucu o odaya benim arkamdan girdiği bu en insani halini yansıtan fotoğrafını yeğliyorum her zaman. Şapkasını ve eldivenlerini elinde tutuyordu, farkında olmadan elinden bırakmak istemiş ama yüzünde sonra iğrenme ifadesi belirmişti, sanki varlığının tek bir parçasının bile bu ahlaksızlıkla temas et-

mesine karşıydı. Oturması için bir koltuk gösterdim; yanıt vermedi ama geçiştiren bir el hareketiyle bu odadaki eşyalarla arasında kurulabilecek her türlü bağı reddetti.

Bana arkası dönük halde ayakta durduğu, buz gibi geçen birkaç saniyeden sonra nihayet gözlüğünü çıkarıp uzun uzadıya silmeye başladı; biliyordum, bu onun zor durumda kaldığını ele veren hareketti; ayrıca gözlüğünü takarken elinin tersiyle gözünü sildiği de gözümden kaçmamıştı. O benden utanmıştı, ben ondan utanmıştım, ikimiz de ne diyeceğimizi bilemiyorduk. Okulda yaptığı zaman nefret ve alay ettiğim gibi vaaz vermeye, genizden gelen sesiyle ayıpları örten bir nutuk atmaya başlayacağından korkuyordum içten içe. Ama yaşlı adam –ki ona bunun için bugün bile teşekkür ediyorum– ağzını açmıyor ve yüzüme bakmaktan kaçınıyordu. Sonunda ders kitaplarımın durduğu, sallanan rafın başına gitti, kitapları açtı – onlara dokunulmadığını, hatta çoğunun hiç açılmadığını ilk bakışta anlamış olmalıydı. “Not defterlerini getir!” – Bu emir, ağzından çıkan ilk sözdü. Defterleri titreyerek uzattım ona, çünkü stenoyla aldığım notlar yalnızca tek bir ders saatini kapsıyordu. İki sayfaya hızla göz gezdirdikten sonra sinirlendiğine dair en ufak bir belirti göstermeden defterleri masanın üzerine bıraktı. Sonra bir sandalye çekti, oturdu, ciddi ama suçlayıcı olmayan bir ifadeyle yüzüme bakıp, “Şimdi bütün bunlar hakkında ne düşünüyorsun?” diye sordu. “Bu işin sonu ne olacak?”

Bu sakin soru beni yerin dibine sokmuştu. Her yerim kasılmıştı: Beni azarlasa küstahça saldıracaktım, acıklı sesle uyarsa alay edecektim. Ama bu somut soru, inadımın kolunu kanadını kırmıştı: Sorunun ciddiyeti ciddiyet, zoraki sükûneti saygı ve içtenlik gerektiriyordu. Verdiğim yanıtı anımsamaya bile cesaret edemiyordum, aynı şekilde izleyen konuşmamızı da bugün bile yazıya dökemiyordum: Ani sarsıntılar, bir tür içsel kabarmalar vardır,

yeniden anlatıldıklarında kulağa muhtemelen duygusal gelirler, belli sözlerdir bunlar, iki kişi arasında geçer ve beklenmedik bir duygusal karmaşadan döküldüğünde yalnızca bir defaya mahsus gerçek olurlar. Babamla ömrüm boyunca yaptığım tek gerçek konuşmaydı bu, kendimi isteyerek küçük düşürmekte hiçbir sakınca görmemiştim: Bütün kararları babama bırakmıştım. Ama o bana yalnızca bir tek öğütte bulunmuştu: Berlin'den ayrılmalı ve gelecek sömestrı küçük bir üniversitede okumalıydım, beni teselli edercesine söylüyordu bunu, o andan başlayarak kaçırdıklarımı telafi edeceğimden kuşkusu yoktu. Duyduğu güvenden sarsılmıştım; bir an için soğuk bir resmiyetin içine hapsolmuş yaşlı adama gençliğim boyunca haksızlık ettiğimi hissettim. Gözlerimden boşalmak üzere olan sıcak yaşlarımı tutmak için dudaklarımı sertçe ısırardım. Babam da aynı duygulara kapılmış olmalıydı, çünkü bana ansızın elini uzattı, ellerimi bir an titreyerek tuttu, sonra telaşlı adımlarla dışarı çıktı. Arkasından gitmeye cesaret edemedim, huzursuzca ve karmakarışık halde kalakalıp dudağımdaki kanı mendilimle sildim: Duygularımı yenebilmek için dişlerimi iyice dudaklarıma geçirmiştım çünkü.

On dokuz yaşında bir delikanlı olarak yaşadığım ilk sarsıntıydı bu – üç ay içinde erkeklik, öğrencilik ve özgüvenden kurduğum o şatafatlı kâğıt evi, babam zerre kadar bir ağır söz söylemeden yıkıp geçmişti. Meydan okuyan iradem sayesinde artık bütün basit keyiflerden vazgeçecek kadar güçlü hissediyordum kendimi; sabırsızlığa kapılmıştım, tinsel alanda boşa harcadığım gücümü ciddi-yet hırsıyla, soğukkanlılıkla, ahlakla ve disiplinle sınıyacağtım. O dönem tıpkı bir manastırda günahlardan arınma ibadetinde bulunur gibi kendimi tamamen öğrenimime adanmıştım, bilimde beni bekleyen yoğun sarhoşluktan elbette bihaberdim, ayrıca tinselliğin hâkim olduğu bir

YÜREĞİN HİSSEDİP AKLIN REDDETTİĞİ
DUYGULAR, USUL USUL UYANIP
BEKLENMEDİK TUTKULARA DÖNÜŞEN
ARZULAR, STEFAN ZWEIG'İN
KARAKTERLERİNİN İÇ DÜNYALARINA
IŞIK TUTAR. DUYGUSAL
ÇALKANTILARDA BOĞULAN
KAHRAMANLAR, ZWEIG'İN BENZERSİZ
TASVİRLERİNDE CAN BULURLAR.
SHAKESPEARE UZMANI KARİZMATİK
EDEBİYAT PROFESÖRÜ İLE ÖĞRENCİSİ
ARASINDA FİLİZLENEN YAKINLAŞMAYA
EĞİLEN KARMAŞIK DUYGULAR, BU
AÇIDAN ELE ALINDIĞINDA ZWEIG'İN
ESERLERİ ARASINDA ÖZEL BİR YER
TUTAR. İKİLİ ARASINDA KURULAN BAĞ,
TARAFLAR AÇISINDAN DUYGUSAL
SARSINTIYA YOL AÇARKEN
PROFESÖRÜN HAYATINDAKİ TEMEL
GERÇEĞİ DE AÇIĞA ÇIKARIR.

#avusturyaedebiyatı #aşk #tutku #erotizm #kimlik #eşcinsellik

 can

canyayinlari.com | f | | canyayinlari

uzun öykü

ISBN: 978-975-07-3941-5

9 789750 739415